

ПРОТОКОЛ ЗАСІДАННЯ РОБОЧОЇ ГРУПИ З ПИТАНЬ ПЛАНУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ РІЧКОВИМ БАСЕЙНОМ

КОМІСІЯ ЗІ СТАЛОГО
ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ
БАСЕЙНУ РІЧКИ ДНІСТЕР

Восьме засідання

5 вересня 2024 р.

Івано-Франківськ

Готель «Надія»

Протокол восьмого засідання

- I. Восьме засідання Робочої групи з питань планування та управління річковим басейном (далі – РГ) відбулося 5 вересня 2024 року в м. Івано-Франківськ.
Засідання відбулось за підтримки Програми EU4Environment: Water and Data.
Присутні: члени РГ від Республіки Молдова та України (див. додаток 1).
- II. РГ розглянула питання згідно з порядком денним (див. додаток 2).
- III. РГ ухвалила такі рішення:

1. Вітання та відкриття

1.1 Вітання

Засідання відкрили та привітали учасників *Олексій Ярошевич* – голова Української частини РГ та *Ана Желяпов* – голова Молдавської частини РГ.

1.2 Затвердження програми засідання

Програму було підготовлено спільно та розіслано членам РГ 23 серпня 2024 р. Програму засідання було затверджено без зауважень.

1.3 Виконання плану роботи РГ на 2023 рік

Визначено, що загалом план роботи РГ на 2023 рік можна вважати виконаним.

2. Національні плани управління річковим басейном (ПУРБ) Дністра

2.1 План управління річковим басейном Дністра 2025-2030, Україна (детальне представлення по розділах)

Віталій Жук поінформував учасників про стан справ з розробкою та затвердженням ПУРБ в Україні. Зокрема, він повідомив, що всі дев'ять ПУРБ розроблено, передано до Міндовкілля, проведено міжвідомче узгодження. Наразі перші ПУРБ передано до Кабінету Міністрів України. В рамках процедури СЕО звіт про СЕО та проєкт ПУРБ Дунаю, на запит Угорщини, передано для транскордонних консультацій. Очікується, що всі 9 ПУРБ буде затверджено розпорядженням Уряду до кінця 2024 року.

Іванна Гнатишин та *Катерина Мудра* детально представили ПУРБ Дністра по розділах. Було звернуто увагу, що ПУРБ підготовлено у повній відповідності до структури, яка

наводиться у ВРД ЄС, відповідає вимогам ВРД ЄС за змістом і оцінено експертами ЄС таким, що підлягає впровадженню. Учасників було поінформовано про громадське обговорення проєкту ПУРБ Дністра, роль Басейнової Ради. Детальна презентація ПУРБ Дністра 2025-2030 – див. додаток 3.1.

Оксана Гуляєва повідомила про масовані атаки ракетами та дронами з боку росії-країни агресора на енергетичну інфраструктуру України, та об'єкти гідроенергетики зокрема, та вплив цих атак на водні екосистеми Дністра.

Раду Козаку запропонував звернути увагу на інформування сторін щодо заходів з ревіталізації з ПУРБ, поширення досвіду, практик, результатів.

2.2 План управління річковим басейном Дністра 2024-2029, Молдова (детальне представлення по розділах)

Вікторія Гратій поінформувала учасників про стан справ щодо ПУРБ Дністра 2024-2029 (оновлений ПУРБ для другого циклу планування/реалізації ПУРБ). Зокрема було зазначено, що ПУРБ розроблено з врахуванням результатів впровадження першого циклу планування/реалізації ПУРБ, проведено громадські консультації. Наразі триває процедура СЕО на національному рівні. Звіт по СЕО було надіслано до компетентних органів України, відповіді не отримано.

Ана Желяпов детально представила ПУРБ Дністра 2024-2029 (презентація – див. додаток 3.2). Зокрема, було представлено результати імплементації першого ПУРБ 2018-2023. Було повідомлено, що перший ПУРБ не направлявся для оцінки до Європейської Комісії, оскільки це не вимагалось з огляду на статус Молдови в контексті європейської інтеграції. Також було повідомлено, що програма заходів включає лише ті заходи, по яким зазначено джерело фінансування, заходи, які є важливими, але не мають зазначеного фінансування, включені до спеціальної дорожньої карти, затвердженої Комітетом басейнового округу Дністра. У відповідь на запитання про визначення екологічного стану МПВ учасників було повідомлено про національну методику, яка була розроблена в 2013 році та оновлена в 2024 році. Методика дозволяє оцінити екологічний стан МПВ за різними елементами якості без врахування типів (типології) МПВ.

Олексій Ярошевич, з огляду на необхідність розробки спільного або узгодженого ПУРБ Дністра, запропонував провести quick-check змісту розділів національних ПУРБ на предмет їх відповідності ВРД ЄС та співставності підходів/методик. Детальний скринінг та аналіз національних ПУРБ запропоновано провести в рамках запланованого проєкту ПРООН ГЕФ та звернутися до Комісії за підтримкою щодо включення цього завдання до проєктного документу.

2.3. Оцінка хімічного та екологічного стану масивів поверхневих вод, Україна

Марія Засідко (запрошений експерт, начальник лабораторії моніторингу вод Західного регіону Дністровського БУВР) представила звіт з результатами оцінки екологічного стану за даними державного моніторингу вод для 63 МПВ за біологічними, фізико-хімічними, хімічними та гідроморфологічними показниками. Частка МПВ з відмінним та добрим екологічним станом складає 33%. Хімічний стан було визначено для 81 МПВ, 16% з них мають добрий хімічний стан. Презентація – див. додаток 3.3.

2.4 Екологічні нормативи якості води масивів поверхневих вод, Україна

Олексій Ярошевич представив учасникам екологічні нормати якості води МПВ та типоспецифічні класифікації для встановлення екологічного стану МПВ, що затверджені наказом Міндовкілля № 332 від 1.04.2024. Цей документ є вагомим внеском в процес апроксимації національного водного законодавства до норм ЄС. Завдяки ньому:

- було здійснено оцінку екологічного стану та потенціалу МПВ при підготовці Планів управління річковими басейнами України 2025-2030;
- буде щорічно визначатися екологічний стан/потенціал МПВ за даними державного моніторингу вод;
- створено умови до включення додаткових забруднюючих речовин, з числа хімічних, до дозволів на спеціальне водокористування, що призведе до зменшення емісії забруднюючих речовин та покращення хімічного та екологічного станів МПВ;
- створено умови для коригування екологічного стоку, зокрема, Дністровського комплексного гідровузла, що має призвести до покращення екологічного та хімічного станів транскордонного МПВ нижче греблі Нижньодністровської ГЕС та посиленню українсько-молдавського співробітництва.

Презентація – див. додаток 3.4.

2.5 Імплементация національних Планів управління ризиками затоплень (ПУРЗ)

Раду Козаку поінформував учасників про хід імплементції ПУРЗ в Молдові, зокрема про будівництво протипаводкових споруд (прируслоних дамб). Презентація – див. додаток 3.5.

Вікторія Корнієнко повідомила про затвердження Урядом України 9 ПУРЗ та імплементцію заходів ПУРЗ Дністра в Україні.

3. Інтеграційні питання

3.1. Аналіз гідрологічного режиму Дністра в 2023 році

Ана Желянов та *Вікторія Корнієнко* надали інформацію про особливості гідрологічного режиму Дністра у молдавській та українській частинах річкового басейну відповідно (див. додаток 3.6 та 3.7, спільний звіт – додаток 4). Практика щорічного аналізу гідрологічної ситуації у басейні річки Дністер заснована у 2019 році та підтримана на засіданні Комісії у 2021 році шляхом затвердження шаблону опису гідрологічної ситуації у басейні річки Дністер (додаток III до Протоколу третього засідання Комісії).

Було запропоновано молдавській стороні підготувати окремий звіт (issue paper) щодо аналізу гідропікіну нижче Дністровського комплексного гідровузла та Дубосарської ГЕС. Звіт слугуватиме базою для обґрунтування параметрів екологічного стоку для пропозицій щодо перегляду Правил експлуатації Дністровського комплексного гідровузла та Дубосарської ГЕС, 2022.

3.2 Гідрологічний режим Дністра за перше півріччя та екологічний попуск 2024 року

Олексій Ярошевич зробив стислий огляд особливостей гідрологічного режиму за перше півріччя 2024 року. Регламент екологічного попуску у 2024 році не затверджувався у зв'язку з непередбачуваними загрозами воєнного характеру енергетичним об'єктам. Проте у період з 15 квітня по 14 травня здійснювалися збільшені скиди (попуски) з Дністровського водосховища, які за своїми показниками відповідали умовам проведення екологічного попуску. У зв'язку з масовими обстрілами об'єктів енергетичної інфраструктури навесні 2024 року Дністровський комплексний гідровузел був задіяний у стабілізації критичної ситуації в об'єднаній енергетичній системі України.

Ілля Тромбицький зазначив наступне: протягом весни з Дністровського гідровузла було здійснено три попуски води – один у березні (13.03 - 31.03; 0,7 км³), один у квітні (17.04 - 27.04; 0,8 км³) та один у травні (07.05 - 15.05; 0,5 км³). Температура протягом цих трьох місяців змінювалася в широких межах. Загалом, весняні екологічні попуски 2024 року були добре організовані з двох причин: значна кількість води та відносно високі температури.

Загалом, пропозиції полягають у наступному:

- засідання міжвідомчої комісії мають відбуватися з врахуванням прогнозу погоди з плануванням проходження піку попуску при температурі води в пониззі Дністра на рівні 13-14 градусів та вище;
- необхідно створити міждержавну робочу групу з управління гідрологічним режимом на період екологічного попуску;
- пропонується здійснювати акумуляцію води в Дністровському водосховищі протягом січня-березня на рівні відмітки 121 м та утримувати цей рівень до початку екологічного попуску;

РГ пропонується розробити методологію проведення екологічних попусків, а на наступних засіданнях Комісії розглянути результати польових досліджень щодо нересту риби у весняний період, існуючих лімітів скидів з Дністровського водосховища, а також чіткого визначення умов проведення екологічного попуску в маловодні та середні за водністю роки. Презентації – див. додаток 3.8, 3.9.

Олексій Ярошевич зауважив, що використання даних щодо температури води лише по гідрологічному посту Маяки (русло Дністра) не є репрезентативним. Запропоновано підготувати пропозиції щодо моніторингу температури води в різних частинах пониззя Дністра, в тому числі і в плавнях, а також виконавця цих робіт.

3.3 Пропозиції щодо перегляду Правил експлуатації водосховищ Дністровського комплексного гідровузла, 2022

Молдавська сторона надала свої пропозиції українській стороні румунською та англійською мовами лише 30 серпня. Переклад українською було здійснено 2 вересня і передано членам Української частини РГ.

З огляду на те, що часу для вивчення пропозицій було недостатньо, *Раду Козаку* запропонував провести окреме засідання РГ онлайн саме з цього питання. Погоджено дату – 25 вересня 10:00-12:00. Пропозиції – див. додаток 5.

Онлайн засідання з обговорення пропозицій відбулося, як і було домовлено, 25 вересня. Результати обговорення – див. додаток 6. (додаток у процесі підготовки, буде оприлюднений пізніше)

3.4 Пропозиції щодо покращення двохстороннього гідрологічного моніторингу з метою дотримання режимів, встановлених в Правилах експлуатації водосховищ Дністровського комплексного гідровузла

Валентина Череш надала аналіз сучасної мережі гідрологічних спостережень. Зазначено, що існуюча мережа спостережень потребує розвитку з врахуванням сучасного водокористування та антропогенного навантаження, має охоплювати малі та середні річки, має бути покращеним доступ до інформації та обмін нею між державами. Зокрема запропоновано встановити автоматичний гідрологічний пост нижче Нижньодністровської ГЕС з метою отримання інформації про величину скидів води (витрат води), забезпечити попередження / інформування компетентних органів Молдови про скид води з ГЕС для уникнення надзвичайних ситуацій, визначити параметри екологічного стоку нижче ГЕС. Презентація – див. додаток 3.10.

4. Інші питання

4.1 Літня школа 2023 та 2024

Ілля Тромбіцький поінформував, що Дністровська молодіжна літня школа 2023 була організована ГО «Еко-ТІРАС» у липні за підтримки Європейського кліматичного фонду. Через фінансові обмеження її тривалість становила 5 днів, і в ній взяли участь лише 50

осіб (25 з лівого та 25 з правого берега, віком 15-20 років). Основною темою була зміна клімату як глобальна проблема і проблема зокрема для Дністра.

Дністровська молодіжна літня школа 2024 була організована ГО «Еко-ТІРАС» у липні також на березі річки за участю 70 осіб з обох берегів, у тому числі 4-ох українців. Вона була організована за підтримки ПРООН за фінансування Швеції. Тривалість – 10 днів. Висвітлені питання: європейське екологічне законодавство та інтеграція; транскордонне співробітництво на Дністрі; зміна клімату та водні ресурси; виклики для біорізноманіття та його збереження; плани управління річковим басейном Дністра; вода та здоров'я; участь громадськості у прийнятті екологічних рішень. Також за підтримки ПРООН та ЄС було організовано тижневу освітню експедицію на байдарках по Дністру для 30 осіб – студентів та викладачів університетів, журналістів, науковців та представників неурядових організацій з обох берегів.

Презентація – див. додаток 3.11.

4.2 День Дністра 2024

Іванна Гнатишин та Валентина Череш, представили презентації про програму та результати святкування Дня Дністра у кожній із країн. Презентації – див. додаток 3.12 та 3.13.

4.3 Інформування про роботу Басейнової Ради/Комітету басейнового округу Дністра

Іванна Гнатишин, поінформувала про діяльність Басейнової Ради Дністра. У 2023 році відбулась запланована ротація/оновлення складу. Басейнова Рада Дністра наразі є однією із найчисленніших в Україні, охоплює представників семи областей та налічує 86 представників. Басейнова Рада схвалила проєкт ПУРБ Дністра 2025-2030 в червні 2024 року.

Ана Желяпов, поінформувала про діяльність Комітету басейнового округу Дністра. На останніх засіданнях члени Комітету обговорили результати реалізації першого циклу Плану управління річковим басейном Дністра, а також розроблений другий цикл цього плану. Крім того, члени Комітету взяли участь у різних заходах з розбудови потенціалу під час візиту до Водного агентства «Artois-Picardie» у Франції. Учасники розглянули теми, пов'язані з плануванням управління водними ресурсами, управлінням стічними водами, збором даних про водні ресурси, а також практичною реалізацією заходів з охорони водних ресурсів. Також Комітет басейнового округу Дністра було представлено на 20-й міжнародній конференції Europe-INBO. Було запропоновано рекомендувати Дністровській Комісії стати членом Міжнародної мережі басейнових організацій.

4.4 Пропозиції до плану робіт на наступний рік

Програма роботи РГ на період жовтень 2024 – грудень 2025 р. спільно обговорена та узгоджена (див. додаток 7).

4.5. Підбиття підсумків, обговорення.

Дата проведення наступного засідання РГ в Молдові не була встановлена. Було вирішено повернутись до цього питання після засідання Комісії, залежно від її рішень.

Було запропоновано включити до порядку денного П'ятого засідання Комісії наступні питання:

- Пропозиції щодо внесення змін до Правил експлуатації водосховищ Дністровського комплексного гідровузла, 2022.
- Щодо включення аналізу відповідності національних ПУРБ Дністра вимогам ВРД ЄС та співставності застосованих підходів/методик, отриманих результатів.

- Вплив воєнних дій на стан українсько-молдавського співробітництва в природоохоронному секторі.
- Щодо можливості облаштування гідрометеорологічного поста на Дністрі в рамках імплементації двостороннього інфраструктурного проекту з будівництва мостового переходу Ямпіль-Косоуц.
- РГ ухвалила рішення звернутися до РГ з питань моніторингу та обміну інформацією та РГ з питань надзвичайних ситуацій з ініціативою про доповнення Регламенту співпраці з виконання моніторингу і обміну інформацією в басейні річки Дністер для подальшого затвердження Комісією пунктом про оперативне інформування компетентних органів Молдови і України про скид води з ГЕС для уникнення надзвичайних ситуацій та визначення переліку таких компетентних органів у додатку до цього Регламенту.
- Щодо посилення співпраці з INBO (Міжнародною мережею басейнових організацій).

Ана Желяпов підпис

*(Підпис співголови Робочої Групи з питань
планування та управління річковим
басейном молдавської сторони)*

Олексій Ярошевич підпис

*(Підпис співголови Робочої Групи з питань
планування та управління річковим
басейном української сторони)*

5 вересня 2024 р., Івано-Франківськ